

план за подчиняване българските училища на турската администрация, Попов и Чорапчиев своевременно предупреждават всички местни български структури, цялото българско общество в Русе, Цариград и в страната за техните действия. След тази информация цялата национална преса дава сериозен отпор на опитите за реализацията на опасната реформа.

Утвърдил се като уважавана личност, Стоил Попов се движи сред „по-отбраната“ среда на хората от властта и на по-имотните българи. Постепенно натрупва както приятели, така и врагове. През всичките тези години ревниво пази и поддържа връзките си както с цариградските книжовници, „верните приятели“ борещи се за църковна независимост, така и осъществява тайни контакти с Левски и Л. Каравелов. Такава остава и позицията, която той дисциплинирано следва и съзнателно поддържа във всичките години до Освобождението. Но това му поведение е рисковано и неудобно за самия него. То е трудно разбираемо за обществото и, с малки изключения не се приема. Известна част от младите революционно настроени български емигранти в Румъния проявява подчертан негативизъм към личността на турския чиновник. Показателна обаче е връзката му със стария другар от Белградската легия Васил Левски. Тя във всички случаи не е показвана и до смъртта на Апостола остава скрита от външните, странични погледи. Левски търси своя отдавнашен приятел с намерението да го приобщи към движението, да го направи свой пряк сътрудник и го ангажира с конкретни, свързани с мащабната конспиративна дейност, задачи²⁹. Спомените на Христо Иванов показват, че „странящия“ от революционна дейност Стоил Попов, освен с Левски, поддържа връзки и с Любен Каравелов. Преводачът от Русе сътрудничи и на вестниците „Свобода“ и „Знаме“, като им изпраща дописки и информации³⁰. Когато Левски пристига в Цариград по време на първото (май 1869 г.) и второто (август 1871 г.) си посещение, отсяда при „верните приятели“ Стефан Илич и Киро Попов и носи със себе си писмената препоръка на русенския си довереник. По думите на д-р Стамболски, в писмото си до Киро Попов, предупреждава за предстоящото посещение на Дякона³¹. Това доказва, че русенският турски чиновник Стоил ефенди не само не е чужд към съдбата на своя народ, но се оказва да бъде търсен и като звено в сложно преплетената верига от поверителни и тайни комитетски връзки.

Стоил Попов и Христо Ботев са особено близки още от Калофер. Случва се така, че когато през ноември 1867 г. Ботев, на път за Гюргево и Букурещ, минава през Русе, русенският преводач го кани да присъства на неговата венчавка. Ботев остава на тържеството, играе, свири на гайда, весели се, но ...изглежда в чисто свой стил прави на всеослушание някои нетактични изказвания, които провоки-